

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 4.—, celoletno
48 Din. — Za člane izvod
po 80 para.

Oglasil po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštnine
proste.

Matteotti.

Ko je bil med nami sodrug Sassenbach, smo ga vprašali: Kaj mislite o bodočnosti fašizma? Sodrug Sassenbach je odgovoril: Prorokovati je težko. — Ampak že v starem Rimu so rekli, da od Kapitola do Tarpejske skale ni daleč. (Na Kapitolu je bila vlada, raz Tarpejsko skalo pa je metalo razjarjeno ljudstvo politike, proti katerim se je obrnil val ljudske nevolje.)

Sedaj se je zgodil v Italiji zločin, ki ima take posledice, da se nam močno zdi, da je italijanski fašizem že na potu proti tarpejski skali.

Italijanski fašizem ima na vesti tisoč umorov. Vendar ni noben umor široke javnosti tako pretresel, kakor umor, ki so ga izvršili fašisti nad mladim tajnikom socialistične stranke Matteottijem.

Matteotti je bil mož, ki se ni bal terorja in je nosil tudi na Golgoti, ki jo je pripravil fašizem italijanskemu delavstvu, po koncu glavo. V časih je stalo tisoč radikalnih frazerjev v ospredju, v času nesreče in težkega boja se je znašel pogumni mladi mož, ki je sovražil frazo v prvih vrstah. Pri zadnjih volitvah so ga kandidirali delavci v treh okrajih.

V parlamentu je nastopil že v adresni debati kot eden prvih govornikov opozicije. Pri proračunski debati je hotel razkriti nekaj nepoštenih, iz dobičkaželjnosti izvirajočih dejanj, ki so jih zakrivali fašisti.

Zato so ga sklenili fašisti umoriti. Na poti v parlament mu je prišlo nasproti v avtomobilu pet morilcev. —

Silo so ga spravili v avtomobil, s katerim so ga odpeljali v samotni kraj v rimski okolici, kjer so ga na zverinski način umorili. Pravijo, da je zadobil 22 strelnih ran, sedem zaboljajev in udarce s topim orožjem.

Ko se je za vse to zvedelo, se je polastilo vse italijanske javnosti silno razburjenje. Vsa parlamentarna opozicija je demonstrativno zapustila parlament.

A tudi v širšem svetu je naletel ta bestialen čin na silen odpor.

Francoski socialisti, ki so danes vpliven političen faktor nove demokratične Francije, so poslali osvelemu socialističnemu voditelju Turrattiju sožalno pismo, ki se obrača silno ostro proti morilecem. Angleški ministrski predsednik Macdonald je naročil angleškemu poslaniku v Rimu, naj mu sporoča o poteku preiskave proti morilecem.

Pod vtisom vsega tega se je odločil Mussolini, da izroči morilce, ki sede v generalnem štabu njegove stranke — sodišču.

Ves ta generalni štab ovira preiskavo, — a zdi se, da se te preiskave ne bo dalo več po fašistovski zaključiti. Fašistovske generale bo treba soditi in obsoditi na smrt.

Ministri odstopajo, ves fašizem je v krizi, je na potu na tarpejsko skalo.

Iz krvi pogumnih, zlasti iz krvi tistih, ki so se v težki uri za pravico žrtvovali, je vzklilo še vedno novo življenje. Gibanje, ki ima svoje mučenike, ne more propasti.

Pred strokovno konferenco.

(Beseda opoziciji.)

Za 29. junija t. m. je sklicana zadnja plenarna seja sedanjega odbora Strokovne komisije. Na tej seji bomo sklenili, kdaj bo pokrajinska strokovna konferenca. Ako bo Strokovna komisija našim predlogom pritrčila, bomo imeli pokrajinsko strokovno konferenco že prve dni avgusta.

Poročila sedanje uprave S. K. so izdelana in bodo predložena zadnji plenarni seji v obdobju. En del teh poročil je »Delavec« že priobčil. (Serija člankov: Pred strokovnim kongresom). V tej številki priobčujemo računsko poročilo.

Iz vsega tega bo lahko vsak razvidel, da smo se potrudili, da pokažemo našemu članstvu pred konferenco z vsó odkritostjo, kako smo čuvali dosedaj nam poverjene delavske interese in da izdelamo na drugi strani svoje predloge za naše bodoče delo — ter tako ustvarimo temelj za pravo opozicijo, ki mora najprej vedeti, kaj mi hočemo, predno nam more povedati, kaj od tega ona noče!

Če nam bodo razmere količkaj dopuščale, bomo zbrali vse te predloge v knjižici, ki jo bi izdali radi še pred konferenco.

Ta knjižica bi bila sama zase dokaz, da smo se potrudili, da bi omogočili sodrugom delegatom, da presoajo razna vprašanja, o katerih bomo na konferenci odločali, stvarno. Vsem delegatom, tistim, ki bodo podpirali predloge sedanjega vodstva S. K., kakor tistim, ki pridejo na konferenco kot opozicija — bi prišlo to prav. To bi bilo obenem dokaz, da smo zbrali veliko gradiva, da smo to gradivo naglo

zbrali, tako, da ne zaslužimo očitkov, da smo konferenco zadrževali.

Mi je nismo zadrževali, ampak smo jo hoteli čim najbolj pospešiti. Radi bi pa imeli, da bi delegati na kongresu točno poznali vsa vprašanja, o katerih jim bo odločati, — in to mora biti vendar tudi pravi opoziciji prav, — tisti opoziciji, ki ve da za pravo opozicijo laganje, hujškanje in razdiralna volja še ne zadostuje.

Ko je bil Macdonald v opoziciji in se je pripravljval na to, da prevzame vlado, je v lepih člankih povedal, česa pri prejšnji vladi ne odobrava in kakšne smernice namerava zastopati delavska vlada, ako pride na krmilo. Tako sta si stala nasproti program proti programu in boj — je vstvarjal.

Take opozicije bi si mi prav mnogo želeli in pri tem se niti za svoja lepa mesta ne bojimo. Mi vsi, ki stojimo na tako lepih mestih, jih bomo položili že na zadnji plenarni seji S. K. v roke delavstva, tako da bomo v borbi osebni moment docela izločili in dali kongresu priliko, da si išče popolnoma svobodno novih mož, ki so bolj vredni zupanjanja, kakor mi. Med predpriprave opozicije spada potemtakem tudi to, da ima za slučaj, da načne osebna vprašanja, boljše može takoj pripravljene.

A to še ni zadosti.

Opozicija mora predvsem povedati, kaj ni prav in kaj naj bo boljše. Vse to naj v »Delavcu« pove. Dosedaj vodi svojo ofenzivo brez potrebe po »Napreju«, — in vse tako, da to nima ne repa, ne glave. V članku »To ni opozicija« se s to vrsto kritike podrobneje pečamo. Preberite si ta članek, — in prav nam

beste morali dati, čeprav morda tudi sami niste bili z nami zadovoljni. Kot smo že rekli — ni nam za mesta in funkcije in pa to dvomljivo in tisočkrat opljuvano čast: ako pride opozicija, ki pozna naše dosedanje delo in naš položaj, opozicija, ki bo prinesla novega ognja v pokret, ne da bi imela pri tem žalosten pogum, zažgati lep skupni dom naših strokovnih organizacij — pozdravljena taka opozicija! Čudila se bo, na kako malo odpora bo naletela. Če pa pride opozicija, ki bi bila

samo po svojem neznanju velika in po svoji volji do razbijanja, potem se bo ta opozicija čudila, na kak odpor bo naletela.

V vstvarjajočem programu je edini izgled na zmago. Tu naj se merijo z nami vse opozicije. Tok s strupenimi puščicami, namočen v strup laži in obrekovanja naj ostane to pot zaprt: s ponosom se zavedamo, da se z njimi v naših organizacijah ne zmaguje! — V lastnem interesu pa se naj zavedajo tega tudi tisti, ki o tem še dvomijo.

To ni opozicija.

»Naprej« se bavi v svoji 60. številki v dveh člankih s strokovnim kongresom. Ta dva članka sta taka, da moramo zapisati samo eno: To ni opozicija!

Najprej k vprašanju pravilnika. Najprej pravi: Zakaj hočete delavstvu vsiliti še pred kongresom nov pravilnik? Zakaj jemljete organizacijam direktno volilno pravico in zakaj hočete tudi v strokovno gibanje uvesti volilne može?

Odgovor je čisto lahek: Na en način moramo vendar sklicati kongres! Če bi ga sicali po starih določbah, bi nam imela osrednja društva predlagati dvakratno število delegatov, med katerimi bi odbor volil, dvomimo, da bi bil Naprej s tem bolj zadovoljen. Razven tega je stopil pravilnik s kongresom GRSJ iz veljave. Kongres je dal Izvršev. odboru GRSJ pooblastilo, da izdela v smislu štatuta pravilnik, ker brez tega ne more biti kongresa in ga predloži konferenci. Izvrševalni odbor pa tega ni sam storil, ampak je o vseh podrobnostih vprašalo interesirane odbore za nasvete. Končna redakcija še danes ni gotova, zato je prazno ta pravilnik kritizirati, kakor dela to Naprej in nekateri sodruzi pod vtisom njegovega pisanja.

Počakajte s kritiko vsaj tako dolgo, da dobite pravilnik v končni redakciji v roke!

Tiste volilne može, kateri »Napreju« ne dajo spati, — so bili predlagani soglasno od zadnje plenarne seje S. K., na kateri so bili odlični somišljeniki Naprejeve skupine, kakor ss. Jeram, Krušič in Leskošek. Tajništvo S. K. je izdelalo tri predloge, kako bi se naj volilo delegate; osvojen je bil ta predlog, zdi pa se nam, da bo uredil stvar Izvrševalni odbor zadevo bolj v smislu »Naprejevih« želj. Zakaj se toraj predčasno razburjati, zakaj nam nekaj podtikati, za čemur ne stojimo in ne pademo?

Vrhunec opozicije, ki ni opozicija pa je nagromadil sodr. Karl Kisovec v članku: Diplomate v Strokovni komisiji.

Po običajni godlji o diplomatih, juristih, Anton Kristanu, Francu Jožefu I.

50 odstotna dividenda.

Slavska banka je imela spomladi svoj občni zbor. Ker spada v njeno interesno sfero trboveljska premogokopna družba, so govorili na tem občnem zboru tudi o njej in za uspeh finančne ženjalnosti, gospodarske sposobnosti so navajali: Trboveljska premogokopna družba sijajno uspeva, tudi za leto 1923 bo izplačala enake dividende.

Ljudje, ki se zbirajo okoli Trboveljske družbe, so torej — upamo vsaj — z letino, pa tudi z Jugoslavijo zadovoljni. Vsaj se vloženi denarji dobro obrestujejo, delnice ugodno prodajajo, in s

in Ljudski tiskarni se začne z lekcijo sodrugu Jeramu, ki je baje revidiral Glavni Radniški Savez Jugoslavije, pa pozabil objaviti njegovo statistiko. Na to moramo povedati le to, da je podal s. Jeram poročilo, da je revidiral blagajno Saveza metalcev (kovinarske organizacije) in da jo je našel v redu.

S. Karl Kisovec je opozicionalec, ki kovinarske organizacije ne loči od Glavnega Radniškega Saveza!

Potem razlaga, da Glavni Radniški Savez ni izdal nobenega poročila o članstvu. Mi smo pa poslali na vse podružnične odbore 87 strani debelo knjižico velikega formata, skupaj okrog 100 knjižic. Ta knjižica nosi naslov: Radniški sindikalni pokret.

Izveštaj Uprave Glavnog Radničkog Saveza Jugoslavije o stanju sindikalnog pokreta i položaju radnika u Jugoslaviji za vreme od 1921—1923.

Kdor kaj čita in se zanima za strokovni pokret — jo je moral že dobiti v roke in jo pozna. Med temi pa seveda naš opozicionalec ni, zato se čudi s. Krušiču, ki veliko čita in ravno zato ne more vedno prav dati taki brezglavi kritiki.

Še več! S. Karl Kisovec niti Delavca ne čita. Zato žal nima nobenih jasnih podatkov, koliko je bilo pri S. K. v zadnjih vojnih in povojnih letih organiziranega delavstva.

Naj si pogleda članke Pred strokovnim kongresom v 15, 16, 17. številki Delavca, zlasti članek članska gibanja, pa mu bo lažje pri srcu. Še lažje mu bo pri srcu, ako bomo objavili podrobno izdelane statistike, na katere se ti članki opirajo.

In končno, če so se odcepili lesni delavci, če smo se razmejili idejno na celi črti bolj ostro napram komunizmu in zato res na številu nekaj izgubili, — je to res na eni strani škoda. Na drugi strani pa je vprašanje, v koliko je bilo to drugače mogoče in v koliko so bili ravno voditelji sedanje opozicije proti tej politiki. Tudi v tej točki opozicija s. Karla Kisovca naravnost preseneča.

trboveljskimi delnicami se lepo in brezskrbno špekulira. To pa je samo en del, ki je s takim stanjem zadovoljen.

S Trboveljsko družbo pa bi ne smela biti zadovoljna ostala meščanska družba. Vsaj vživa Trboveljska premogokopna družba v naši državi »odlično« monopolno stališče in ostala industrija, ves konzum v naši državi je na milost in nemilost izročena izkoriščanju Trboveljske premogokopne družbe. — Vsa industrija, ki je navezana na premog Trboveljske premogokopne druž-

be, je postala tudi deloma vsled izkoriščanja Trboveljske družbe konkurenčno nesposobna. Naj ti meščanski narodni gospodarji pogledajo kalkulacijske račune cementnih tovarn, pekarin in tovarn, ki so vezane na kalorični (kurilni) pogon svojih obratov. Vse industrijsko življenje zastaja, Trboveljska družba pa bo nakazovala akcionarjem, ki se valjajo po Parizu in drugod po svetu, 50 odstotne dobičke, ki gredo na račun splošnega gospodarstva. Na eni strani se pulijo po svetu za posojili, zaslužke lastne zemlje pa preodkazujejo v inozemstvo, to je »nacionalizacija« domačih podjetij.

Svobodno udejstvovanje akcionarjev Trboveljske družbe je kvarno, škodljivo napredku industrije, kvarno splošnemu gospodarstvu.

Dobičke, ki jih dela Trboveljska premogokopna družba s svojim premogom, iztika iz delavskih žuljev. — Rudarski proletarijat Slovenije je obubožal, otroci, žene rudarjev stradajo, gladujejo, zato, da more mirno in brezskrbno lenariti akcionar v Parizu. — Trboveljska družba je lani, ob sodelovanju in podpiranju državnih in policijskih oblastev, strla rudarski štrajk. Boljšega koščka kruha družba ni privoščila rudarjem in njihovim družinam. Ker bi povišanje mezd pomenilo znižanje profita, znižanje dividend. Da dobi akcionar v Parizu dividendo, to pa je družbi važneje, kakor da dobi rudarski otrok mleka in kruha. In tudi političnim oblastvom se je zdelo to važneje, pa so s silo udušili rudarsko stavko. Takrat so naše oblasti zatrjevale in rotile: produkcija premoga je

nujna državna zadeva. Zato je treba stavko preprečiti, četudi poginejo rudarji.

Letna bilanca pa je pokazala, da je produkcija, v lanskem letu presegla celo predvojno največjo produkcijo. Pa tudi ta porast produkcije ni bil Trboveljski družbi po godu. Lani je tožila nad nezadostno produkcijo, letos pa je omejila delovni čas, zato, da bo Trboveljska tudi za leto 1924 zaključila svoje račune z enakim, prekomernim in oderuskim dobičkom. Danes pa je državna oblast na produkciji dezinteresirana. Družba lahko stavka zato, da žanje dobičke, stavkati pa ne sme rudar, da si pribori košček kruha za svojega otroka. Za otroka, ki ga oblastva, že ob rojstvu zapišejo v seznam onih, ki naj nosijo vojaško suknjo in s svojim življenjem branijo kapitalistično družbo.

Delavski razred bo iz tega početja družbe in državnih oblastev tudi napravil svojo bilanco. Njegova bilanca za leto 1923 je pasivna. Zato pa bo napravil za bodočnost boljši proračun. — Proračun, ki bo moral zaključiti z izboljšanjem gnetnega položaja. To pa bo dosegel z močno organizacijo in brezobzirnim bojem proti kapitalističnemu izkoriščanju. 50 odstotne dividende so posledica razbitih delavskih vrst, posledica medsebojnega hujskanja in sramotenja. Kadar bo delavski razred pognal iz svoje srede vse, ki jim je prepričan s sodrugi bistvo razrednega boja, takrat bo Trboveljska družba svoje dobičke morala zmanjšati, pa zboljšati in zvišati mezde rudarjem.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Plenarna seja Strokovne komisije za Slovenijo se bo vršila v nedeljo dne 29. junija ob 10. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Računsko poročilo.
2. Sklicanje pokrajinske konference G. R. S. J.
3. Sklepanje o predlogih za pokrajinsko konference G. R. S. J.
4. Slučajnosti.

Vsi odborniki S. K. in tajniki posameznih central ter okrožni tajniki so nujno vabljeni, da se te važne seje gotovo udeležijo. Vabljeni so tudi novo izvoljeni člani Uprave GRSJ v Beogradu, ki imajo na seji sedež in glas.

Predsedstvo S. K.

Obračunavanje kvote.

Vse organizacije nujno pozivljamo, da poravnajo nemudoma vso zaostalo kvoto najpozneje do zadnje plenarne seje Strokovne komisije, ki se vrši pred pokrajinsko konferenco, to je pred 28. junijem.

Tej seji se bo predložil seznam članov, za katere so posamezne organizacije poravnale kvoto. Ta seznam bo tvoril temelj za verifikacijo mandatov na pokrajinski konferenci. Zadnje obvestilo o obračunavanju kvote popravljamo v toliko, da je obračunavati že počenši od 1. maja, ne šele od 1. junija po 20 par od člana direktno Glavnemu Radniškemu Savezu v Beogradu, Šumadijska 16.

Prijava v evidenco Delavske zbornice.

Zakon o zaščiti delavcev predpisuje v § 37., točki 7., da je naloga Delavskih zbornic med drugim tudi ta: »Da vodijo evidenco o delavskih strokovnih organizacijah, obdržavajo z njimi stalno vezo in vplivajo na pravice njihovega dela.«

Da bodo te vezi čim najbolj tesne, pozivlja Glavni Radniški Savez Jugoslavije vse priključene centrale:

Da se prijavi vso centrale v evidenco vseh Delavskih zbornic, v kojih področju imajo svoje podružnice.

Tej prijavi naj priložijo seznam podružnic in števila članov ter pravila, ako jih še niso poslala.

O izvedbi je obvestiti Strokovno komisijo.

Železničarji.

Kakšna je nova pragmatika?

Celokupno železniško osebje Jugoslavije je nestrpno 5 let čakalo na ob-

Pragmatika je bila nekaka »fata morgana«, ki je bila vedno zelo blizu tako, da bi jo kar z roko prijel, pa se ti je naenkrat odmaknila in ni se vedelo zopet po celo leto ničesar o njej.

Toda ko je postal Velizar Janković v drugič prometni minister, tedaj se je ideal naših narodnih gospodov uresničil in šesti osnutek je resnično postal — zakon. Vsi osnutki, ki so jih razne vlade dale sestaviti so bili slabi, a najzadnji je bil najslabši. Ali železničarji so opravičeno zahtevali, naj vlada skliče anketo, predno predloži načrt parlamentu, k kateri naj pritegne zastopnike železničarskih organizacij, da jim da priliko, da morejo izreči svoje mnenje o načrtu nove službene pogodbe. Toda minister se je pokašljajal na zahteve železničarjev. Izjavil je, da tega ni treba in da vlada že ve kaj dela! Načrt je tedaj prišel v zakonodajni odbor narodne skupščine, ki ga je zelo hitro predelal in isti je bil po skrajšanem postopku v plenumu odglasovan. Toda tukaj se je nekaj zgodilo, kar nima morda na celem svetu, kjer imajo parlamente, primer! Namesto, da bi bila skupščina osnutek kolikor toliko zboljšala, ga je celo — poslabšala.

Ne glede na vse one reakcionarne paragrafe, ki govorijo o dolžnostih in o kaznih, je skupščina znižala v osnutku od vlade predvidene plače za poduradnike in slugo, nadalje je črtala določbo, glasom katere bi bila cela vrsta kategorij prišla avtomatično v vrsto poduradnikov ali slug, med tem, ko po zakonu ostanejo nadalje kot delavci. Med temi so zlasti zavirači, ki so po osnutku bili uvrščeni v II. kategorijo poduradnikov.

Po osnutku bi bile nadalje imele priti avtomatično sledeče kategorije v II. kategorijo poduradnikov: kurjači, bločni slugi, progovni ravnalci, kretniki, premikači, svetilniški, prtljažni in skladiščni pazniki, pisarniški uslužbeneci, vozovni pisarji, brzozavni nadziralci in svetilničarji. V pragmatiki pa o vseh teh kategorijah ni niti govora. Isto velja za slugo! V kategorijo slug bi bili imeli biti sprejeti sledeči: skladiščni slugo, nočni čuvaji (postaj, skladišč, kurilnic in delavnic), avizerji, čistilci vozov, svetilničarji in pisarniški slugo. Tudi o teh vseh ni niti črke v novi pragmatiki.

Kar pa se tiče plač, pa so bile iste potom zakonodajnega odbora, v katerem je bilo število slovenskih tigrov; sedelo, znižane, kakor sledi:

I. kategorija poduradnikov:

Stopnja	Plača po osnutku	Plača po pragmatiki	Razlika v Din
1	3000	2400	600
2	3400	2880	520
3	4000	3360	640
4	5000	3840	1160
5	6000	4320	1680
6	6600	4800	1800
7	7800	5280	2520
8	9000	5760	3240
9	10200	6240	3960
10	—	6960	—

II. kategorija poduradnikov.

1	2800	2250	550
2	3400	2670	730
3	4000	3090	910
4	4300	3510	1290
5	5600	3930	1670
6	6400	4350	2050
7	7200	4770	2430
8	8400	5190	3210
9	9600	5610	3990
10	—	6150	—

kategorija slug.

1	2600	2100	500
2	3000	2460	540
3	3600	2820	780
4	4200	3180	1020
5	5000	3540	1460
6	5800	3900	1900
7	6600	4260	2340
8	7600	4620	2980
9	8000	4980	3020
10	—	5340	—

Tako torej izgleda blagoslov jugoslovskega parlamenta. Če bi bila vlada pragmatiko oktroirala, kar znači, da je skupščina mnogo bolj reakcionar-

na kot je bila čista radikalna vlada. Isto velja tudi glede letnih dopustov. Dopuste je skupščina za uradnike nasproti osnutku zvišala za 15 to je od 30 na 45 dni letno. Zato pa je za slugo namesto do 25 let 30 znižala na 20 dni in šele preko 25 službenih let določila 30 dni.

Ali najhujše je glede plač. Za visoke uradnike, za katere so predvidene bile položajne plače 49.000 Din letno, se ni nič črtalo, ampak pri tistih, ki itak ne bi bili dosegli eksistenčnega minimuma. Trije slovenski klerikalci, med temi zmagoviti tiger Žebot, najnovjši strokovni tajnik železničarjev in pa profesionalni zastopnik državnih naučencev profesor Reisner.

Noben slovenski list ni niti črnil o tem, da so v parlamentu osnutek pragmatike celo poslabšali.

To bo treba slehernemu slovenskemu železničarju povedati. Poslanske dnevnice so si gospodje od 5000 mesečnih na 9600 Din zvišali, a plače so pa za poduradnike in slugo znižali od 10.000 na 6000 oziroma od 8000 na 5000. Tako zastopajo tigri ubogo ljudstvo! Zatorej železničarji, sedaj imamo izkušenj dovolj in vemo pri čem smo!

Samo v močni razredni strokovni organizaciji je naša rešitev!

Mariber gl. kol.

Podružnica III. Maribor je sklicala dne 22. in 23. maja kategorijski shod za zavirače, z dnevnim redom: Službena pragmatika in zavirači.

Prvi dan se je »pri belem zajcu« zbralo prav lepo število zaviračev, ki so pazno sledili izvajanju sodruha Bahuna, ki je na prav poljuden način tolmačil nov železničarski zakon zlasti v tem, da je primerjal osnutek pragmatike z zakonom iz česar je jasno razvidno, da je bil osnutek kljub svojim mnogim hibam, veliko boljši, kakor je sedaj zakon. Po osnutku bi imeli postati zavirači poduradniki, med tem ko zakon o tem ničesar ne govori. Govornik je bil sam dolgo dobo zavirač in mu je znano, kaj morajo zavirači pretrpeti. Zavirači so popolnoma upravičeno pričakovali, da pridejo enkrat do tega, da bodo nastavljeni, če bi se tedaj imenovali tako ali tako, glavno bi bilo, da bi se z njimi postopalo malo bolj po človeško, da bi imeli kruha dovolj in da bi bili preskrbljeni za bodočnost. Tako pa ne. Zavirači bodo sedaj nazaj degradirani na skladiščne delavce, kot so bili nekaj pod Avstrijo, da le uboga para ne bi prišla previsoko. Nastavljene bodo samo zopet »ta pridni« kakor nekaj, drugi pa bo vseeno dober, da bo 10 in več let garal, pa ne bo vreden, da bi se imenoval sprevednik. Taka čast bo samo one doletela, ki bodo v Jugoslaviji morda kakšno majhno maturo ali celo univerzitetno skušnjo napravili! Na shodu se je tudi govorilo o tem, da se za skladiščno in postajno delavstvo pri ljubljanskem ravnateljstvu noben vrag ne zmeni. Po celi Jugoslaviji so se že davno plače uredile, samo v tem le kotu Balkana se nič ne zgane. Pardon — tudi tukaj so dobili delavci v delavnici že pred meseci plače urejene kakor jih imajo tudi v kurilnici mariborski. Le pri prometu in pri vrhovni službi se ne zgane nič.

Seveda je to tudi res, da so se ti delavci sami silno zapustili. Ali to razne parazite pri ravnateljstvu ne upravičuje, da se tako nesramno igrajo z ljudmi. V resnici lahko danes rečejo, v najbolj južnem delu države: mi Balkanci pa smo le boljši ljudje! Sedaj se pač jasno vidi kam pripelje ljudi desorganizacija. Ali hvala bogu, začelo se je že svitati in ne bo dolgo več, da bo dan, ko bo suženj vstal, tedaj bodo gotovi ljudje, ki so pozabili kaj so še pred kratkim bili, račun dajali. Ni ljubljanskem ravnateljstvu je potrebno železne metle!

Poleg sodruha Bahuna je na shodu še govoril strokovni tajnik sodr. Čeh, ki je primerjal razmere železničarjev do drugih delavcev, ki so si znali potom svoje organizacije postopno položaj zboljšati, dasi še vedno neorganizirano železničarjev ostalim delavcem zelo škoduje, ker se sami podjetniki radi pri tarifnih pogajanjih na železničarje sklicujejo, češ, kaj hočete,

poglejte železničarje, kakšne plače oni imajo, pa vendar živel železničarji so bili nekdanj pionirji vseh delavcev, danes so pa degradirani na najnižjo stopnjo. Tudi sodrug Bahun je primerjal plače mariborskih cestnih pometačev, ki dobe po 45 in tudi več dinarjev dnevno in se lahko upravičeno rogajo železničarjem, katerih plače se vrtijo okoli 20—30 din. Toda cestni pometači so organizirani in imajo v obč. svetu močno zaslombo. Tudi njihove plače niso presegale današnje četrtine, takrat ko je slavni Leskovar komisaril na mariborskem magistratu. Radi tega pa je treba organizacije, organizacije in zopet organizacije tudi železničarjem.

Kategorijski shodi se bodo nadaljevali.

Rudarska stroka.

Sijajno zadoščenje.

»Naprej« je v svoji 49. številki napadel tajnika Unije rudarjev s. Arha s tem, da mu je očital izdajstvo nad delavskimi interesi. S. Arh je vsled tega razposlal na vse podružnice »Unijec« okrožnico, v kateri odlaga mesto tajnika Unije, če mu članstvo izreče nezakupnico.

Na to okrožnico je odgovorilo dosej 9 podružnic. Podružnice: Črna, Leše, Hrastnik, Zabukovica, Mežica, Holmec, Drobni dol in Zagorje so izrekle s. Arhu popolno zakupnico. Proti se je izrekla le podružnica Velenje, ki pa šteje samo 26 članov, kar znači, da zahteva ogromna večina članstva, da s. Arh svoje delo za ozdravljanje delavskega pokreta nadaljuje.

S tem plebiscitom je pa poleg soodr. Arha dobila zadoščenje tudi Strokovna komisija, ki je in ostane nositeljica in predstavnic napora za ozdravljanje in ojačenje delavskega pokreta.

Izjave, ki so nam jih poslale posamezne podružnice, objavljamo v naslednjem vsemu članstvu v presojo.

IZJAVA.

Podružnica Unije slovenskih rudarjev v Črni je podala v zadevi tajnika Unije slovenskih rudarjev sledečo izjavo: Podružnica Unije slovenskih rudarjev izjavlja, da je bilo delo s. J. Arha, tajnika Unije slovenskih rudarjev popolnoma na mestu in mu mi to priznavamo v kljub temu, če ga naš »Naprej« napada. Zatoraj, ako bo še »Naprej« našega tajnika napadal, naj ne jemlje tega na znanje, pač pa če ga bomo mi napadli. Zakaj, mi ne poznamo ne Bernotov in ne Korunov, nam je merodajno le to, kar so strokovne organizacije za prav spoznale.

Premogovnik Leše. Na članskem zborovanju, katerega je sklical odbor Unije slovenskih rudarjev podružnica Leše zaradi članka v »Napreju« št. 49. »Proč od Kristana«. Članstvo na najostrejši način obsoja gonjo, katero vodi »Naprej« proti strokovni organizaciji, oziroma proti Unijskemu tajniku s. Arhu in izjavlja sledeče: Unija slovenskih rudarjev ni v rokah Čobala, temveč člani načelstva so bili izvoljeni na občnem zboru. Načelnik je s. Krušič, njegova dolžnost je, da to »Naprejevo« trditve ovzrže. Tajnik s. Arh je poštnjak in mezdn boje, katere je vodil za nas so bili jako dobro vodeni. Mi člani imamo polno zaupanje v njegovo osebo. Trditve, da dela s. Arh kot Kristanovec proti rudarjem, so nesramne in jih najostreje obsojamo. Bernot še za nas ni malenkosti v naš prid napravil, temveč se je podal na polje razbit strokovne organizacije.

Hrastnik. Z ozirom na članek v »Napreju« z dne 25. maja »Proč od Kristana«, izjavlja podpisana podružnica sledeče: 1. Unija slovenskih rudarjev ni v rokah Čobala. 2. Pri Uniji odločuje načelstvo izvoljeno na Unijskem zboru v Velenju in ne Čobal. 3. Konstatira se, da ni s. Arh nikdar delal proti interesom rudarjev, kot strokovni tajnik. — **Odbor podružnice Hrastnik Unije slov. rudarjev.**

Zabukovica: Z ozirom na članek »Naprej« št. 49. sem čital v uvodnem članku: »Proč od Kristana« med drugim tudi sledeče: »Centrala Unije slov. rudarjev je v rokah Čobala ter dveh njegovih trabantov. In dalje: na zadnji seji načelstva se je sklenilo poslati tajnika

Jurija Arha kot delegata v inozemstvo, torej Kristanovca itd.« Zelo se mi pa zdi čudno, kako pride socialistični politični list do tega, da se vmešava v strokovne reči, na primer v vodstvo Unije. Še bolj čudno je pa, da naš urednik »Naprej«, ki je vendar mož na mestu, ne pojmuje več, da se je na občnem zboru Unije slovenskih rudarjev, ki se je vršil 4. marca 1923 v Velenju izvolil popolnoma nov odbor Unije, in da se je starega takorekoč odslovilo. Torej tudi Čobala zraven. Toraj, ne vem, kaj misli oni pisec članka, da-li morajo biti strokovni funkcionarji prepričanja Kristanovega ali Bernotovega? Po mojem mnenju je to pač vseeno, če so delegati, ki so dobili zaupanje od članstva izvolili sedaj obstoječe vodstvo. Gotovo so tudi dovolj dobro presodili dela tistih oseb, ki so jim poverili taka odgovorna mesta. Kar se tiče s. Arha ga pa mi že dobro poznamo, kaj mu lahko zaupamo, kaj zopet ne. Če bi ga morali poslati na kakšen strankin zbor SSSJ, vedite, da bi ga nikoli ne. Ker se pa gre za strokovno delegacijo pa verjemite, da je to ona čast, ki mu jo lahko damo, kot najboljše zaupanje. Kadar bode že oni člankar toliko naredil in pretrpel v strokovnem oziru, gotovo bi že tudi prišel do prepričanja, da strokovnih organizacij ne sme blatiti in s tem razdirati, ampak skušal, da se strokovne organizacije utrdi in izpopolnjuje, ne pa da se daje prilika, da se napadajo s tem osebe, ki nimajo kot take ničesar opraviti s politiko v svojem službenem času. To vam pišem jaz kot revizor Unije slovenskih rudarjev, ki lahko pregledam in tudi pregledam vsak čas, delo naših nastavljenecv, katero pa je bilo do sedaj v najboljšem redu opravljeno. To sem napisal po volji našega strokovno organiziranega članstva, ki pravi, da je že sito teh strokovni organizacij škodljivih napadov. Apeliram pa na vse one, ki jim kaj ne ugaja, da se spravijo na delo ter organizirajo pri nas še neorganizirano delavstvo. In potem, ko bomo močni naj poskusimo kaj napraviti za proletarijat. Vedite pa, da blatiti in kritizirati je prav lahko, ali nezavedne in razbite nazaj v organizacijo spravljati je pa najtežje. Če ste res socialisti, je sveta vaša dolžnost, da se držite izreka K. Marksa, ki pravi Proletarci vsega sveta, združite se!

Za taj. org. rud. F. Judec.

Velenje. Dne 9. junija 1924 se je vršila seja podružnice Unije slovenskih rudarjev v Velenju. Ker s. Arh zahteva v svoji okrožnici, ki jo objavlja v »Delavcu«, da naj odgovorimo v »Delavcu« in »Napreju«, smo sklenili, da naj se sejni zapisnik objavi v obeh listih.

1. Prečita se vloga, poslana 20. maja 1924 od unijskega vodstva, ki sta jo podpisala ss. Arh in Krušič. Rednak pravi, da sta se ss. Krušič in Svetek na strokovnem kongresu postavila strogo na stališče, da naj gredo strokovne in politične organizacije vedno skupaj, dočim je bil s. Bernot v tej zadevi popolnoma nepristranski ter je svaril oba. Vsi starejši sodrugi so takrat rekli, da naj bo strokovni in politični pokret strogo ločen. Martinšek stavi predlog, naj naroča list »Delavec« kdor hoče, kdor pa ne, naj naroča drug list. K temu pripomni Pevec, da naj se skliče izredni unijski zbor, da odloči o tej zadevi. S tem se strinjajo vsi navzoči sodrugi s s. Martinškom vred. Po unijskem pravilniku se mora sklicati Unijski zbor, ako to zahteva toliko podružnic, da tvorijo eno tretjino članstva.

2. Prečita se dopis podpisan od s. Arha in objavljen tudi v »Delavcu«. Na ta dopis odgovarjamo sledeče: Vemo, da je Unijsko vodstvo v rokah tistih, ki smo jih izvolili. Vemo tudi, da bi bilo boljše, ako bi bilo v rokah s. Čobala, da ga ne bi hodili zmiraj za vsako malenkost vpraševati za svet, kakor to delate sedaj. Priznavamo, da je bil s. Arh žrtev proletarske ideje. Odločno smo pa nasprotni temu, da skače tajnik strokovne organizacije iz ene politične organizacije v drugo ter na nesramen način blati s. Bernota na strokovnem sestanku. Njegova dela smo odobrvali tako dolgo, dokler je delal prav, sedaj mu pa tudi povemo svoje mnenje. Ker smo spoznali, da je Unijski zbor potreben, zahtevamo, da se

skliče ne radi Arha, ampak radi prej navedenih važnih stvari. Na dopis od Unije z dne 5. junija se pooblašča s. Valenčak, da odgovori. Iz dopisa z dne 28. maja je razvidno, da je Arh že od 25. maja na predavanjih na Koroškem. Potrebno je, da povedo tudi sodrugi na Koroškem svoje mnenje. S pokrajinskim pravilnikom GRSJ se absolutno ne strinjamo, ker se ni na nobenem sestanku o njem sklepalo. Tudi sodrugi na Koroškem pišejo, da se jih ni nič vprašalo, če prav ima tam Unija večino članstva. Kongres bi se imel vršiti vsako leto. Tudi pa ni jasno, koliko članov ima od 50 članov naprej glasovalno pravico itd. na kongresu. Za brošure, ki smo jih prejeli od Strokovne komisije »Socialna zakonodaja v naši državi« in »Radniški sindikalni pokret« ne bomo obračunali; to pa zato ne, ker priporočajo v prvem slučaju kot edini socialistični list v Sloveniji »Delavca« in »Socialista«, v drugem slučaju pa »Enakost« in »Volksstimme«. Mi pa priznavamo socialistični list »Naprej« dokler strankin zbor ne določi drugega imena. — Valenčak Ferdo l. r., Koželj Jože l. r., Rednak Jože l. r., Martinšek Andrej l. r., Mravlak Anton l. r., Pevec Miroslav l. r., Pouh Jože l. r., Kolar Rafael l. r., Stropnik Anton l. r., odborniki podružnice Unije v Velenju.

Objave.

Zahvala. Podpisani Ulrich Sitter, steklar v Zagorju se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsem ss. steklarjem, steklobruscem, Uniji slov. rudarjev in ostalemu občinstvu za izkazano sožalje in udeležbo ob priliki pogreba mojega mi nepozabnega brata Ignacija Sitter. Ulrich Sitter.

Vestnik „Svobode“.

Trbovlje. Sporoča se vsem podružnicam in DTE »Svobode«, da se okrožni izlet v Trbovlje, dne 29. junija t. l. ne bo vršil vsled prepovedi vseh večjih prireditvev od strani oblasti, z ozirom na dogodke 1. junija.

Kdaj se bo izlet vršil, bo to podpisana podružnica potom okrožnic in časopisja podružnicam in DTE sporočila.

Odbor Delavske televoadne in kulturne zveze podružnica Trbovlje.

Beleške.

IZ UREDNIŠTVA.

Vsled preoblega gradiva za list je moralo izostati poročilo o internacionalnem strokovnem kongresu, kakor tudi nekaj dopisov. Gradivo pride v bodočih številkah v list. Uredništvo.

Dopisi.

Jesenice. Dne 11. junija t. l. smo spremili na zadnji poti našega sodruga Dagarin Ivana. Kruta in nemila proletarska bolezen sušica ga je ugrabila, po 8 mesecev trajajoči bolezi, iz naše srede v cvetu 36. letne dobe moža. Pokojni je bil član strok. org. kov. S. M. R. J., krajev. polit. org. S. S. J. gospodarske org., podporni član kov. godbe ter 15. letni član del. pev. društva »Sava«. V vseh korporacijah se je zvesto držal socialističnih principov, ter agilno sodeloval kot funkcionar in član. — Isto je pomagal prva leta obstoja pri dram. odseku tukjašnje »Svobode«. K zadnjemu počitku smo ga spremili z zastavo kov. org. ter vencem z rudečimi trakovi in kov. godbo. Častno je bilo zastopano pevsko društvo »Sava«, katero mu je v zadnje slovo zapelo tri žalostinke. Ker smo ga spremili s socialističnimi simboli, se župnik Koroške Bele ni hotel udeležiti pogreba, za kar ga zavedno delavstvo upravičeno kritizira. Velika udeležba sodrugov in sodružic ter prijateljev je pričala, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik. Idejno sovraštvo tudi preko groba so pokazali nekateri Ambrožičevi separatističnimi elementi, novonastalega pevskega društva s tem, da se pogreba niso udeležili temveč so opazovali samo od strani. Dobro si bomo zapomnili to. Pred odhodom od stanovanja pokojnega, je spregovoril v imenu pevcev društva »Sava« s. Jeram s krasnim nagovorom, na pokopališču ob odprtem grobu se je poslovil isto v imenu socialističnih organizacij, s. Jeram z v srce

segajajoči besedami. — Pokojni zupniča žena in malo hčerko. Bodi Ti zemljica lahka!

*

V SPOMIN

pokojnemu sodrugu Dagarin Ivan-u.

Črna vrzel je zijala v črni zemlji, sprejemajoč novo žrtev usode narave. In to si bil Ti, dragi Ivan, katerega nam je iztrgala iz naše srede v borbi za socialistične principe neizprosna smrt.

Dragi Ivan! Visoko si dvigal zastavo socializma v dneh razkola kovinarske organizacije. Neustrašeno si delal, vztrajal, bodril malodušne proti elementom, ki so grozili, da uničijo vse, kar je socialističnega na Jesenicah. Iz sredine dela za organizacijo Te je poklicila kruta proletarska bolezen na bolniško posteljo. Kakor si požrtvovalno vedno delal v socialističnih vrstah, tako si samozatajevalno prenašal bolezen.

Prestal si grozote vojne, v borbi za vsakdanji kruh si bil izkoriščen od kapitalističnega družabnega reda, a plačilo Tvoje — je črni grob.

Da, taka je usoda proletarcev — po lastni krivdi. Kličeš nam iz groba, mento, spominjaj premišljuj, delaj, vsvarjaj, gradi proletarec za boljšo bodočnost, za pravičnejši družabni red, da izgine čas, ko prejemaš za svoje delo, v plačilo — črni grob.

Z besedami nagrobnega govora, ki Ti ga je v zadnje slovo spregovoril s. Jeram, čutimo in mislimo vsi Tvoji sodrugi in prijatelji, da vsi poštnjaki, ki si bil Ti, zapuščajo življenje v petju dni vzdihla. Prepeval si, končal in vzdihnil zadnjikrat. O dragi sodrug, da bili čuli vsi to pesem, pesem pevčevega slovesa od življenja. Odtis kipeče ljubni do glasbe, do lepote je dal iz duše telesu zadnje sile izraza. Tako umirajo junaki večne lepote in resnice. Nisi poznal v principih polovičarstva, bil si mož na mestu.

Odšel si od nas k pokoju, a spomin Tvoj ostane nevenljiv med nami.

*

Trbovlje. Nekoliko v popravek na zadnji dopis, katerega sem objavil v zadnjem »Lj. Glasu«. V istem sem navedel, da objavim dotični dopis zato v »Lj. Glasu«, ker ga »Delavec« ni hotel objaviti. Kakor sem videl, je zadnji »Delavec« št. 24. objavil isti dopis. Ker ne maram delati nobenemu krivice, zato priznam, da sem se to pot prenaglil, to pa samo radi tega, ker sem bil prepričan, da »Delavec« ne bo objavil isti dopis, ker sem to videl pri slučaju okrožne konference »Svobode« v Trbovljah, na kateri sem bil tudi sam navzoč in na kateri so delegati 7 podružnic »Svobode« sklenili enoglasno resolucijo, katero pa »Delavec« še do danes ni objavil. Kajti, dokler je »Delavec« obenem tudi oficijelno glasilo »Svobode«, bi mogel take važne sklepe gotovo objaviti. Saj ima centralni odbor »Svobode« priliko in pravico, da napravi komentar k istim sklepom. Na ta način si ohrani vero v organizacijo in v zastopstvo iste. Ta slučaj in še drugi so me dovedli do tega, da nisem imel zadosti vere v upravo »Delavca«. Ker imam pred očmi samo: ohranitev zdravega socialističnega pokreta; zato sem dotični dopis objavil in z istega razloga pošljem tudi ta popravek. Navaditi se moramo, naše misli javno povedati, ne pa na tihem ruvariti proti organizaciji in njenim zastopnikom. Zaradi prepisa ured. »Delavca« pripomnim samo to: kakor je Vam težko izbirati med referenti, tako je tudi nam zaupnikom po deželi težko zagovarjati organizacijo zaradi ljudi, v kateri je članstvo popolnoma zgubilo vero in zaupanje. Vse drugo naj izčisti kongres.

Majdič Leopold, rudar.

KOPRIVE.

Šoferske tekme v Zagrebu.

Minulo nedeljo so priredili zagrebški šoferji po mestnih ulicah prvenstveno avtomobilno tekmo. Prvo nagrado je dobil Zvonko Pertot, ki je vozil po Jurjevski ulici v hitrosti 100 km na uro. Nagraden je bil s policijskim zaporom 8 dni.

Pravila Glav. Radniškega Saveza Jugoslavije.

(Sprejeta na državnem kongresu GRSJ v Beogradu dne 27. in 28. aprila 1924.)

I.

Ime, sedež in delokrog saveza.

Čl. 1. Glavni Radniški Savez Jugoslavije v Beogradu, osnovan na Državni strokovni konferenci, ki se je vršila 7. in 8. anuarja l. 1922 v Beogradu, je osrednja in stanca delavskega strokovnega pokreta v Jugoslaviji.

II.

Organizacija osrednje instance.

Čl. 2. Glavni Radniški Savez, kot osrednje in stanca, sestavljajo delavske in nameštenske strokovne organizacije, ki se mu priključijo. Po tem takem njegovi člani ne morejo biti posamezniki, temveč samo organizacije.

Čl. 3. Vsaka organizacija podpiše pri vstopu v Glavni Radniški Savez pismeno izjavo, s katero se obvezuje: da osvaja ta pravila in prevzema nase vse obveze, ki iz tega sledijo; da se bo pokorila vsem sklepom kongresov in centralne uprave Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Čl. 4. V članstvu Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije po pravilu ne more biti več strokovnih organizacij ene delavske stroke.

III.

Naloge saveza.

Čl. 5. Naloge Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije so sledeče:

a) da izgradi močen in edinstven delavski in nameštenski strokovni pokret v državi. S tem namenom bo podpiral z živo besedo in tiskom delo za okrepitev in konsolidacijo obstoječih in snovanje novih državnih strokovnih zvez in njihovih krajevnih podružnic;

b) da vodi strokovne razredne akcije občega značaja in podpira svoje organizacije pri izvajanju njihovih akcij, za zaščito ekonomskih interesov svojih članov;

c) da ustanovi centralni stavkovni sklad, iz katerega bo gmotno podpiral vse stavke onih savezov, ki izpolnijo predpise pravilnika o centralnem stavkovnem skladu;

d) da podpre ujedinitvanje pokrajinskih delavskih strokovnih organizacij v centralizirane saveze za celo državo;

e) da predstavlja v celi državi pred državnimi oblastmi svoje organizacije in proša članom teh organizacij moralno in pravno pomoč;

f) da vzdržuje neposredno in preko svojih tajništva zvez z Delavskimi zbornicami v celi državi;

g) da snuje in vzdržuje na sedežih delavskih zbornic in po drugih krajih (oblastih in okrožjih), kjer smatra to za potrebno, tajništva, za kojih poslovanje bo izdala uprava GRSJ poseben pravilnik; in

h) da vodi preko strokovnih zborovanj, konferenc in tiska agitacijo za okrepitev strokovnih organizacij mednih delavcev in nameštencev, da dviga njih zavednost glede razumevanja razredne borbe delavskega razreda

IV.

Organi osrednje instance.

Čl. 6. Organi Glavnega Radniškega Saveza so:

- kongres;
- centralna uprava;
- izvrševalni odbor in finančna kontrola;
- oblastne konference;
- oblastni odbori, in
- krajevni medstrokovni odbori.

Čl. 7. Kongresi se vrše: redni vsako tretje leto, a izredni po izvanredni potrebi.

Kraj in dan kongresa določa centralna uprava. Za sklicanje izrednih kongresov zamore prevzeti iniciativo tudi ena polovica oblastnih odborov kakor tudi ono število saveznih organizacij, ki predstavljajo glasom vplačane kvote polovice članov.

Čl. 8. Pravico udeležbe na kongresu imajo: delegati saveznih organizacij ter vsi člani centralne uprave in finančne kontrole.

Čl. 9. Vsaka savezna organizacija delegira za kongres: do 200 članov enega delegata; do 500 dva, a na vsakih daljnjih 500 članov še po enega.

Vsaki delegat ima toliko glasov, kolikor članov zastopa. Število članov se ugotavlja po povprečju vplačane kvote skozi poslednjih dvanajst mesecev pred sklicanjem kongresa.

Čl. 10. Kongres se sam konstituira in posluje po poslovniku, ki ga sam izdela.

Čl. 11. Začasni dnevni red in sklicanje kongresa določa in objavi centralna uprava

tri mesece prej. A tudi vsaka savezna organizacija ima pravico staviti na dnevni red svoje predloge, ako jih dostavi centralni upravi najdalje za 6 mesecev po objavi sklicanja kongresa. O definitivnem dnevnem redu pa sklepa sam kongres takoj po svojem konstituiranju.

Čl. 12. Kongres sklepa s toliko delegati, kolikor jih na njem prisostvuje; tekoča vprašanja rešuje z navadno večino glasov; izvzeta se samo vprašanja o spremembi statuta in o prestanku saveza, kateri sklepi morajo dobiti najmanj dve tretjini glasov, da so pravoveljavni.

Čl. 13. Centralno upravo voli kongres. Ona sestoji iz 17 članov in toliko njihovih namestnikov, od katerih jih mora biti 7 in ravnotoliko namestnikov iz Beograda in oni sestavljajo izvrševalni odbor. Namestniki prihajajo na izpraznjena mesta članov odbora.

Čl. 14. Izvrševalni odbor je izvrševalni organ centralne uprave. Centralna uprava rešuje vsa dalekosežnejša vprašanja iz člena 5. tega statuta, nastavlja nameštence, določa njihove plače in daje izvrševalnemu odboru direktive za njegovo delo. Natamnejše odredbe o razmejitvi pravic in dolžnosti izvrševalnega odbora se bodo predpisale s pravilnikom.

Čl. 15. Centralna uprava ima svoje redne seje vsakih šest mesecev, izvrševalni odbor pa vsak mesec. Izvanredne seje centralne uprave sklicuje izvrševalni odbor.

Čl. 16. Ako se pojavijo v razdobju med eno in drugo sejo centralne uprave vprašanja za katera izvrševalni odbor ni kompetenten donášati pravomočnih sklepov ali vprašanja glede katerih bi izvrševalni odbor ne mogel priti do soglasja, ima izvršiti izvrševalni odbor cirkularnim putem glasovanje pri članih centralne uprave.

Čl. 17. Sklepi centralne uprave odnosno izvrševalnega odbora so obvezni za vse organe GRSJ, razven njegovega kongresa, kakor tudi za vse savezne organizacije in njihove člane. Če bi bil pa eden ali več oblastnih odborov ali savezov mnenja, da je kak sklep za njegovo oblast ali savez škodljiv ali neizvedljiv, mu ga do prve naslednje seje ni treba izvesti, ali on se mora zato opravičiti.

Če vztraja tudi naslednja seja potem ko se je izvršil referendum uprav vseh saveznih organizacij pri prvotnem sklepu, ima dotični oblastni odbor ali savez sklep izvesti odgovornost za šlabše posledice tega sklepa pa bo nosila centralna uprava.

Čl. 18. Razven centralne uprave in izvrševalnega odbora, ki rešujejo vprašanja splošnega značaja za celo državo, obstoje tudi oblastni odbori GRSJ, katerih področja bo odredila centralna uprava.

Čl. 19. Oblastni odbori so avtonomna telesa za dotično oblast. Oni delajo v svoji oblasti vse posle v smislu čl. 5 tega statuta sklepov centralne uprave in izvrševalnega odbora.

Čl. 20. Oblastni odbori se sestavljajo samo izmed članov strokovnih organizacij dotične oblasti. Njihovo število odreja oblastna konferenca, a ne more biti večji od 10 članov, od katerih mora biti predsednik, tajnik in blagajnik iz kraja, na katerem je sedež oblastnega odbora in ti predstavljajo upravo oblastnega odbora.

Čl. 21. Seje oblastnih odborov so: redne vsake tri mesece, izvanredne pa odreja predsednik po potrebi.

Čl. 22. Nameštence za oblastne in okrožne sekretariate nastavlja in njih plače določa oblastni odbor, ali potem, ko dobi na to pristanek centralne uprave GRSJ.

Čl. 23. Poblížnje odredbe o pravicah, delokrogu in dolžnostih oblastnih odborov, sklicanju in delu oblastnih konferenc, kakor tudi o dolžnostih oblastnih in okrožnih tajništva, bo predpisal kongres s posebnim pravilnikom.

Čl. 24. Za vzdrževanje zvez med vsemi lokalnimi organizacijami in vršenjem poslov splošnega značaja, se bodo organizirali v vsakem kraju, kjer obstoje tri ali več strokovnih organizacij, centralni ali podružnični — krajevni medstrokovni odbori.

(Dalje prihodnjik.)

V imenu GRSJ:

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Jože Berdajs.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Razno.

Dr. W. K. Röntgen. Pred kratkim je človeštvo izgubilo enega največjih dobitnikov, ki si je s svojimi iznajdbami pridobil neprecenljivih zaslug. Umrl je svetovnoznani nemški fizik, dr. Wilhelm Konrad Röntgen, profesor monakovske univerze. Rojen je bil 1845. leta, študiral je najprej na Holandskem, pozneje v Zürichu, kjer 1869. leta napravil doktorat. Kmalu nato je postal asistent prof. Kundta na univerzi v Würzburgu in malo pozneje docent na univerzi v Strassburgu. Kot redni profesor in ravnatelj fizikalnega inštituta v Würzburgu je izumil l. 1895. slovit röntgenove žarke, ki igrajo v današnji kirurgiji zelo važno vlogo. Brez teh žarkov bi bilo nemogoče zdraviti marsikatero bolezen, kakor n. pr. prelom kosti, tuberkulozo in druge notranje bolezni. Pa ne samo na polju sodobne medicine si je postal Röntgen večni spomin, marveč tudi

v fiziki in kemiji so njegovi žarki odkrili dotlej neznan panoge znanstva. Iz tega je nastala posebna znanost ki jo poznamo pod imenom röntgen-spektroskopija. Učenjaki pa so dokazali, da Röntgenova iznajdba krije v sebi še celo vrsto drugih važnih posledic, ki bodo pomagali znanosti do novih uspehov.

Patron žurnalistov. Dosedaj žurnalisti niso imeli nobenega svetnika kot patrona. Vsak poklic ima svojega svetnika, samo ubogi žurnalisti niso imeli nobenega. Zadnja anciklika pa je temu odpomogla: Patron žurnalistov je Sv. Franc de Sales. Slednji ni bil samo škof, temveč eden največjih pisateljev vseh časov, katerega »Introduction à la Vie dévote«. (Uvod v pobožno življenje) je klasično delo svetovne literature. Franc Saleški je pa le patron klerikalnih žurnalistov.

Znižane cene za otroške vozičke

Novi modeli. — Poslužite se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles Tribuna P. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istantam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatike ter se sprejemajo v polno popravo za emajliranje in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

Pleskarska in slikarska

ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje solidno in točno po najnižjih cenah trvdka

Petek & Ivan Langof

Društvena ulica št. 43, Moste pri Ljubljani.

Zajamčeno nepremočljive **dežne plašče** iz prvih angleških tovarov od Din 350 do Din 800 nudi trvdka Drago Schwab Ljubljana, Dvorni trg 3

Amerikanski pisalni stroj „UNDERWOOD“ in vse posreščine najboljše vrste nudi „Underwood“, Zagreb, Mesnička br. 1

ZA NAKUP pomladanskega in letnega blaga za ženske in moške obleke, ki je pravkar došlo, potem perila, šifona, kotenine, oksforta, cefira, cvilha, odej, koev, posteljnih garnitur i. dr. **samo čehoslovaški izdelki** se priporoča domača trgovina pri „Češniku“ v Ljubljani, Lingarjeva - Stritarjeva ulica. Zlasti se opozarjajo na to trgovino ženini in neveste, ki nakupujejo opremo (baliž). Cene izredno nizke in zmerne.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi : FRANCKOV ; kavni prídátek« v zabožkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno iztičejo glavna obeležja, namreč: ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi : FRANCK ; z mlinčkom« je kavj tako potreben, kakor začimba juhi. —

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 5 sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje. Delniški kapital K 12.000.000. Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.